

Κώστας Τζαβέλας: Οι συντάξεις της ντροπής

Κάθε Τετάρτη στην εφημερίδα «Κόσμος»: Ένα θεατρικό έργο που αναφέρεται σε μια σημαντική στιγμή της μεταναστευτικής ιστορίας των Ελλήνων στην Αυστραλία. Το έργο του Κώστα Τζαβέλα βασίζεται σε μια αληθινή ιστορία και είναι αφιερωμένο από τον συγγραφέα «σ' όλους τους άρρωστους, όλους τους φτωχούς, όλους τους αδύνατους που το κόλλο τους ταλαιπώρησε. Και σε όλους τους δυνατούς που είπαν όχι στο «Κόλλο». Είναι επίσης αφιερωμένο στον πατέρα του συγγραφέα με τα παρακάτω λόγια «Και... στον πατέρα μου Φώτη, τον αιώνιο φάρο της ζωής μου. Μια ταπεινή, μια ελάχιστη προσφορά. Κι... ένα συγγνώμη...». «Οι συντάξεις της ντροπής» εκδόθηκαν το 1993 σε βιβλίο με πρόλογο της Ερασμίας Γαλιατσάτου – Παπαγεωργίου (τον οποίο δημοσιεύσαμε την προηγούμενη Τετάρτη). Ευχαριστούμε θερμά τον συγγραφέα Κώστα Τζαβέλα για την ευγενική του χειρονομία προς τους αναγνώστες μας. Μετά την ολοκλήρωση της δημοσίευσης του θεατρικού έργου θα ακολουθήσει εκτενής συνέντευξη με τον συγγραφέα που θα μας μιλήσει για την περιπέτεια της συγγραφής του βιβλίου αλλά και θα μας μεταφέρει τις σημερινές του απόψεις για το γεγονός που συντάραξε τον ελληνισμό στο τέλος της δεκαετίας του '70.

Πρόλογος (Μέρος Α')

(Κάποιος πίσω από τη σκηνή διηγείται...)

Ηταν η εποχή του '50... Γεμάτα ερχόνταν το ένα μετά το άλλο τα καράβια της ξενιτιάς. Μπουλούκια-μπουλούκια ξεπετιούνταν οι μετανάστες και άλλος μόνος του κι άλλος με παρέα τρυπώναν όπου βρίσκαν να βολευτούν.

Σ' ένα απ' αυτά τα διόροφα «Τέρεςες» του Bondi Junction βρέθηκαν μαζί 5 πατριωτάκια απ' την Πελοπόννησο κι ένας Μυτιληνιός. Στριμωχτήκαν δύο δύο στα δωμάτια της Ντίνας, της ράφτρας, που είχε μείνει άκληρη μαζί με τον άντρα της τον μπογιατζή και νοικιάζαν το σπίτι για να βγάλουν το μεγάλο χρέος του δανείου που τους πλάκωνε σαν πέτρα.

Ο Λάμπης έμεινε με τον Αργύρη, ο Αντώνης με το Λουκά και οι δύο μικρότεροι παρέα: ο Τάκης με το Μιχάλη. Κάτω ήταν το δωμάτιο το μεγάλο της Ντίνας και του άντρα της, το μικρό σαλόνι, η τραπεζαρία και πίσω-πίσω η κουζίνα. Όπου κι αν δούλευαν, άλλος νωρίς κι άλλος αργά, το βράδυ σμίγανε και το 'ρχιαν στη «δηλωτή» ή στην «πάστρα» για να περνάει η ώρα και να ξεχνιέται ο καημός. Πάντα δε δίπλα στη γερασμένη στόφα του γκαζιού στην κουζίνα υπήρχε ένα πιάτο φαΐ για όποιον ερχόταν πεινασμένος.

Οι περιστάσεις και οι ανάγκες τους έκαναν μια παρέα, τους έκαναν φίλους. Σ' αυτή δε την παρέα δεν άργησε να ξεχωρίσει ο μικρότερος, ο Τάκης. Χωρίς κανέναν να το καταλάβει έγινε η ψυχή της. Δούλεψε στην αρχή σ' ένα συγγενή του, μα γρήγορα έφυγε και πήγε σ' ενός άλλου γνωστού του το Milk Bar αλλά κι εκεί δεν κάθησε πολύ. Οι άλλοι θορυβήθηκαν, τρέμανε για τις δουλειές τους... Αυτός ήρεμος με μια ασυνήθιστη σιγουριά γελούσε και ψηλάφιζε τις δουλειές έως ότου μπήκε σ' ένα εργοστάσιο Χαρτοποιίας. Αυτό θεωρήθηκε επιτυχία αφού όλη η παρέα ήταν γαντζωμένη στα Milk Bar και Cafe των συγγενών ή φίλων.

Ασφαλώς όμως είχε βοηθήσει το γεγονός ότι είχε βγάλει το Γυμνάσιο προτού ξενιτευτεί. Αυτό ήταν ακόμη κάτι παραπάνω για να αυξήσει το θαυμασμό

και την εκτίμηση της παρέας που χωρίς αυτόν δεν έκαναν βήμα.

Αυτός ήταν εκείνος που έφερε την πρώτη ελληνική εφημερίδα, τον πρώτο ΘΗΣΑΥΡΟ, τον πρώτο ΖΕΦΥΡΟ, τον ΜΙΚΡΟΝ ΗΡΩΑ. Κάθε βράδυ ερχόταν στο σπίτι πάντα με κάτι στο χέρι. Μόνο αυτός ήξερε πού ξετρύπωνε στραγάλια, ελιές, χαλβά, παστές σαρδέλες, παστέλια και τόσες άλλες ελληνικές λιχουδιές.

Αυτός τους πήρε σχεδόν δια της βίας να πάνε να δούν «Το Ξυπόλυτο τάγμα» στον κινηματογράφο PARIS δίπλα στο μεγάλο Hyde Park. Το ίδιο έκανε και με την «Κάλπικη λίρα» σ' έναν κινηματογράφο του Paddington. Ακολούθησε η «Στέλλα» στο GALA του Double Bay και ο αξέχαστος Ινδικός Κολοσσός που αγαπήθηκε απ' όλον τον Ελληνισμό το «Γης ποτισμένη με ιδρώτα» στον Ελληνικό

κινηματογράφο LAWSON του Redfern.

Προ τετελεσμένου γεγονότος βρέθηκαν όλοι όταν έφερε τα εισιτήρια αγορασμένα για να πάνε όλοι μαζί

στο θέατρο να ειδούν τον Καλδή και τον Καζούρη στο «Ήσαν όλοι τους παιδιά μου». Ακολούθησε ο «Καλός στρατιώτης Σβέικ» και πολλά άλλα έργα του Μαντουρίδη που η παρέα τα 'κανε πλέον την απαραίτητη ψυχαγωγία της...

Έτσι γυρνώντας αργά την νύχτα πάνω στον καφέ ή το τσάι και πάνω στην πάστρα ή την πρέφα ξεκλείδωνε ο καθένας την καρδιά του και φτερούγιζαν τα όνειρα, οι προσδοκίες και τα πιστεύω του καθενός.

Κι εδώ πάλι αυτός ήταν κατηγορηματικός. «Εγώ ήρθα εδώ για λευτεριά» έλεγε. «Να μπορώ να κάνω κάτι χωρίς να σκύψω το κεφάλι σε κανέναν. Για ισότητα ήρθα, για ίση μεταχείριση, και δεν το λέω επειδή έχω αυτό το Απολυτήριο του Γυμνασίου. Όχι. Να... εδώ μπακαλόχαρτο είναι. Τα λέω γιατί τα πιστεύω...»

Έτσι, γι' άλλον αργά και γι' άλλον γρήγορα περάσαν τα χρόνια. Ο Λάμπης έριξε την πρώτη μπαταριά στην παρέα. Μια μελαχρινή νποιώτισσα τον κέρδισε κι η παρέα μίκρυνε. Πάνω που όλο τον συζητάγανε το Λάμπη έφερε τα ίδια νέα κι ο Αντώνης. Σε λίγο ο δόκανος της γυναίκας, που σ' αυτά τα πρώτα δύσκολα χρόνια ήταν επιταχτική ανάγκη, έπιασε και το Λουκά.

Δεν πέρασε πολύς καιρός και ο Αργύρης αγόρασε ένα Cafe στο Manly. «Έτσι μέινανε μόνοι ο Τάκης με το Μιχάλη, μια και ο μπογιατζής με τη γυναίκα του δεν θέλανε πια άλλους νοικαραίους. Έτσι, αφού οι περιστάσεις τους δέσανε πιο πολύ, άρχισε να γεννιέται μια πιο δυνατή φιλία. Σιγά-σιγά οι ζωές τους ταυτίστηκαν και τα μυστικά τους γίνανε κοινά μυστικά. Τα βράδια και τις ημέρες που είχανε ρεπό και τα Σαββατοκύριακα τη βγάζανε πάντα μαζί. Μαζί στη θάλασσα, μαζί στο ποδόσφαιρο, μαζί στο σινεμά. Κάνανε μαζί τις βόλιες τους τις πονηρές, τις ανακαλύψεις τους, τις μπερμπαντιές τους. Και πάνω απ' όλα τη φιλοσοφία της ζωής.

- Έλα Σπουδασμένε, τι κάνουμε τώρα; του 'λεγε πολλές φορές πειραχτικά ο Μιχάλης.

Κι ο Τάκης στωικός απαντούσε:

- Άκου φίλε, ένα Γυμνάσιο δεν είναι τίποτα στη ζωή. Εγώ έχω το μπακαλόχαρτο, και εσύ την πείρα. Μην ξεχνάμε ότι εσύ και στο Γυμνάσιο πήγες...

- Τρεις τάξεις, χαρά στο πράμα! έλεγε ο Μιχάλης.

- Και στο γυμνάσιο πήγες, όπως είπαμε, και πέρασες κι απ' το μεγάλο σχολείο, το Στρατό.

- Ε! τότε, του 'λεγε πάλι ο Μιχάλης, πρέπει πάντα να μ' ακούς... Είμαι εγώ ο σοφός κι όχι εσύ!

Ήταν 5 χρόνια μεγαλύτερός του ο Μιχάλης και παρά τη θέλησή του για μάθηση στην Τρίτη Γυμνασίου τον σταμάτησαν οι γονείς του και τον έστειλαν στο μεροκάματο: μπετατζής. Αλλά ο Μιχάλης το 'χε πάρει απόφαση. Αμέσως μόλις γύρισε από στρατιώτης έβγαλε πρόσκληση κι έφυγε.

Ο Τάκης «τα 'παιρνε» τα γράμματα. Οι έπαινοι έρχονταν ο ένας μετά τον άλλον στο επαρχιώτικο Γυμνάσιο, που τον είχε καμάρι. Μα... η φτώχεια δεν χάρριζε. Και σφάζει μάλιστα όταν έχεις μεγάλες προσδοκίες. Είχε αγιάτρευτο μεράκι να γίνει δικηγόρος. Να αναλαμβάνει μεγάλες υποθέσεις, μεγάλες δίκες. Να πηγαίνει στο δικαστήριο τζάμπα για τους φτωχούς και να τα βγάνει από τους πλούσιους. Αλλά, άλλο τ' όνειρο κι άλλο η ζωή. Η πικρή ζωή, η άσπονδη η... πραγματική.

(Η συνέχεια την άλλη Τετάρτη).

